

Радица Каровић, Сузана Ивановић, Татјана Станковић

МАТЕМАТИКА
ЗБИРКА ЗАДАТАКА ЗА ЗАВРШНИ ИСПИТ
У ОСНОВНОМ ОБРАЗОВАЊУ

САДРЖАЈ

Бројеви и операције са њима

Основни ниво	5
Средњи ниво	16
Напредни ниво	27

Алгебра и функције

Основни ниво	33
Средњи ниво	41
Напредни ниво	50

Геометрија

Основни ниво	63
Средњи ниво	77
Напредни ниво	94

Мерење

Основни ниво	104
Средњи ниво	113
Напредни ниво	121

Обрада података

Основни ниво	127
Средњи ниво	138
Напредни ниво	151

Решења	164
---------------------	-----

АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ

ОСНОВНИ НИВО ►►►

У области **АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ** на основном нивоу, ученик уме да:

МА. 1. 2. 1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану

МА. 1. 2. 2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима

МА. 1. 2. 3. сабира, одузима и множи мономе

МА. 1. 2. 4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом

124. Реши једначине.

$$\text{а) } \frac{13}{15} + x = -\frac{3}{5}$$

$$\text{б) } -\frac{17}{18} : x = -\frac{2}{9}$$

$$\text{в) } -\frac{7}{9} - x = -\frac{2}{3}$$

$$\text{г) } -\frac{11}{17} \cdot x = \frac{121}{51}$$

$$\text{д) } -\frac{x}{3} + \frac{1}{2} = \frac{3}{4}$$

125. Реши једначине.

$$\text{а) } -0,75 + x = 12,8$$

$$\text{б) } 14,5 - x = -13,8$$

$$\text{в) } -0,35 \cdot x = -0,7$$

$$\text{г) } x : (-17,8) = 0,2$$

126. Реши једначине.

$$\text{а) } \left(\frac{2018}{2019} - \frac{2019}{2018} \right) \cdot x = 0$$

$$\text{б) } 2(x + 1) = 0$$

127. Реши једначине.

$$\text{а) } \frac{x}{2} + 12 = 0,5 + 11,2$$

$$\text{б) } \frac{x}{3} - 15 = 27$$

133. Упиши одговарајући број тако да једнакост буде тачна.

а) $3^2 = \square$ б) $2^{\square} = 8$ в) $(-6)^{\square} = 36$ г) $\square^3 = -1$

134. Израчунај вредност израза.

а) $(-2)^2 + (-3)^3 - 2^2 =$

б) $11^2 - (-11)^2 + (-2)^3 =$

в) $(-1)^2 + 2 \cdot (-1)^{2019} - (-1)^{2352} =$

г) $(-1)^{2018} + (-1)^{2019} + 1^{2019} + 1^{2018} - 1^2 =$

135. Попуни табеле, као што је започето.

:	x^5	x^4	x^3	x^2	x
x^8	x^3				
x^7					
x^6					
x^5					
$x \cdot x^5 \cdot x^3$					

·	x^3	x^4	x^7	x^8
x^2	x^5			
x^3				
x^4				
x^5				
x^6				
$x \cdot x^5 \cdot x^3$				

136. Повежи као што је започето.

$a^7 \cdot a^{12}$	•	a^{26}
$a^7 : a^7$	•	1
$a^{12} \cdot a^{14}$	•	a^6
$(a^2)^3$	•	a^5
$a^{12} \cdot a^{14} : a^{21}$	•	a^{19}
$a^3 \cdot a^4$	•	a^7

(Note: An arrow points from the dot between $(a^2)^3$ and a^6 to the dot between $a^{12} \cdot a^{14}$ and a^6)

143. Одреди мономе једнаке датом степену.

Степен	Моном
$(-3a)^2$	
$(-a^2 b^3 c)^6$	
$(12a^3 b^4 c^7)^3$	

144. Одреди мономе једнаке датим изразима.

а) $(4x)^2 \cdot 5x - 20x \cdot (-x)^2$

б) $-0,6x^3 - 15x \cdot (-x)^2$

145. Попуни табелу.

x	-3	-1		2
$y = 3x - 1$			0	

146. Дата је функција $y = \frac{1}{3}x + 1$. Допиши вредност за променљиву x , односно y :

а) вредност функције је нула за $x =$ _____

б) вредност функције за $x = 0$ је $y =$ _____

147. За колико је вредност функције $y = \frac{1}{7}x + 2$ мања од вредности функције $y = 3x - 2$ ако је вредност променљиве $x = 7$?

148. Формулом $a = \frac{1}{4}O$ је изражена зависност дужине странице и обима квадрата.

Попуни табелу за дате вредности променљивих:

O	16			2,5
a		5	0,2	

ГЕОМЕТРИЈА

СРЕДЊИ НИВО ►►►

У области **ГЕОМЕТРИЈА** на средњем нивоу, ученик уме да:

МА. 2. 3. 3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена

МА. 2. 3. 4. влада појмовима призма и пирамида, рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА. 2. 3. 5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА. 2. 3. 6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

310. Повежи парове комплементних углова.

59° •   • 72°

33° •   • 22°

68° •   • 31°

18° •   • 57°

78° •

311. Углу $\alpha = 111^\circ$ суплементан је само један од датих углова.

а) 36°

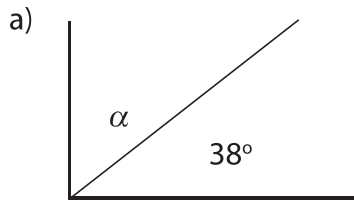
б) 69°

в) 142°

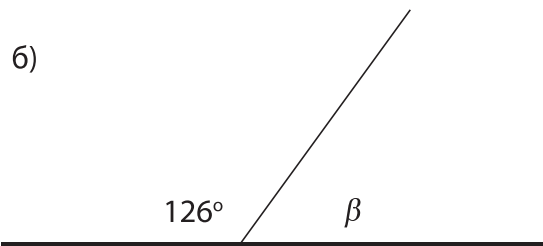
г) 99°

Заокружи слово испред тачног одговора.

312. Израчунај мере углова α и β са слике.

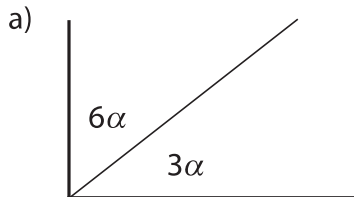

Мера угла α је _____.

Мера угла β је _____.

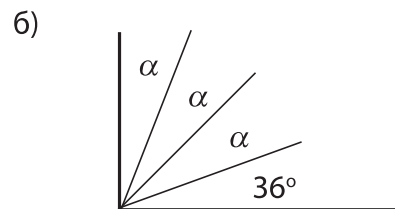
313. Одреди мере углова који су дати у области правога угла на сликама.

Мере углова са слике су:

$3\alpha =$ _____,

$6\alpha =$ _____.

Мера угла α са слике је: _____

348. Концентрични кругови пречника 20 cm и 12 cm одређују кружни прстен. Израчунај површину тог кружног прстена ($\pi \approx 3$).

Површина кружног прстена је _____ cm².

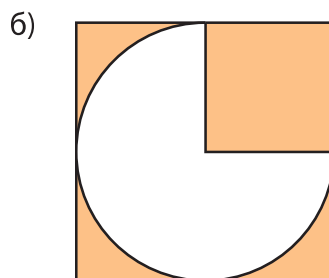
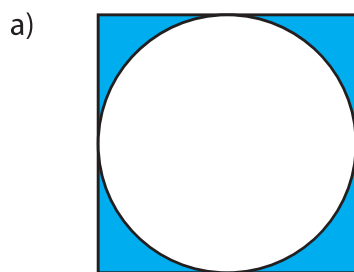
349. Једно имање облика круга ограђено је са 10 редова жице. Ако је за ограду утрошено 628 m жице, израчунај површину тог имања ($\pi \approx 3,14$).

Површина тог имања износи _____ m².

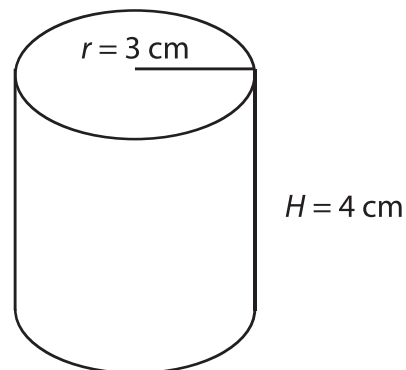
350. Израчунај обим полукруга са слике ако је његова површина 157 cm² ($\pi \approx 3,14$).

351. Дужина странице квадрата је $a = 10$ cm. Израчунај површине осенчених делова тог квадрата.

365. На слици је приказан ваљак. Ако знаш да купа има исту дужину полупречника основе као и ваљак и исту запремину, израчунај висине H те купе.

Висина купе износи _____ cm.

366. Петар треба да офарба цев облика ваљка. Спољашњи полупречник цеви је 3 cm, а њена дужина 1 m. ($\pi \approx 3$) Ако је за $0,3 \text{ m}^2$ потребно 300 g боје, да ли ће 300 g боје бити довољно Петру да офарба ову цев? Пронађи тачно тврђење и допуни одговор.

- а) Биће довољно боје. Остаће му _____ g боје.
б) Неће му бити довољно боје. Недостајаће му _____ g боје.

367. Колико је потребно сребрних куглица полупречника 5 cm да би се излила велика сребрна кугла пречника 3 dm?

Потребно је _____ куглица.

368. Сребрни привезак за ланчић у облику лоптице полупречника 0,3 dm претопљен је у други привезак облика ваљка, чија је висина 0,3 dm. Колика је површина сребрног ваљка?

Површина сребрног ваљка износи _____ cm^2 .

ОБРАДА ПОДАТАКА

НАПРЕДНИ НИВО ▶▶▶

У области **ОБРАДА ПОДАТАКА** на напредном нивоу, ученик уме да:

МА. 3. 5. 1. одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове

МА. 3. 5. 2. тумачи дијаграме и табеле

МА. 3. 5. 3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина

МА. 3. 5. 4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

571. а) Дата је тачка $A(1, 1)$. Осносиметричну слику тачке A (у односу на y -осу) помери дуж x осе улево за 5 јединичних дужи, а потом добијену тачку пресликај централном симетријом у односу на координатни почетак. Одреди координате крајње тачке.

б) Дата је тачка $A(-1, 1)$. Осносиметричну слику тачке A (у односу на x -осу) помери дуж y -осе на горе за 5 јединичних дужи, а потом добијену тачку пресликај централном симетријом у односу на координатни почетак. Одреди координате крајње тачке.

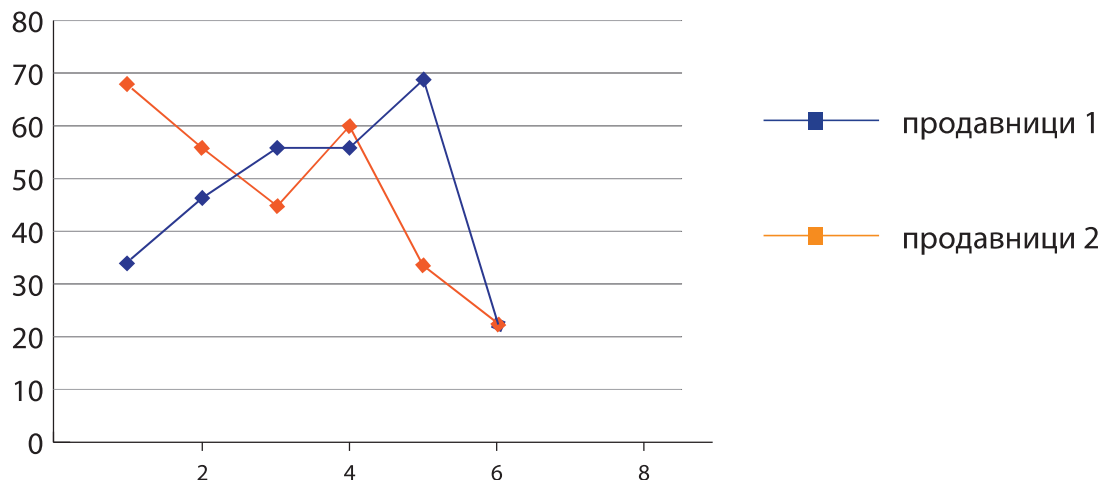
572. а) Дата је тачка $A(1, -2)$. Централно симетричну тачку тачке A (у односу на координатни почетак) помери дуж y осе на доле за 6 јединичних дужи, а потом добијену тачку пресликај осном симетријом у односу на праву $x = 0$. Одреди координате крајње тачке.

б) Дата је тачка $A(-2, -3)$. Централно симетричну тачку тачке A (у односу на координатни почетак) помери дуж x осе удесно за 6 јединичних дужи, а потом добијену тачку пресликај осном симетријом у односу на праву $y = 0$. Одреди координате крајње тачке.

573. а) Дата је тачка $A(4, -5)$. Одреди координате тачке B симетричне тачки A у односу на праву која је симетрала првог и трећег квадранта.

б) Дата је тачка $A(4, -5)$. Одреди координате тачке B симетричне тачки A у односу на праву која је симетрала другог и четвртог квадранта.

579. Линијски дијаграм на слици показује продају једног производа током 6 месеци на два продајна места.

Наведи током којих месеци је у продавници 1 било продато више производа него у продавници 2. _____

580. На основу линијског дијаграма датог у претходном задатку, заокружи слово испред тачног тврђења.

- а) Током првог месеца у продавници 1 продато је више производа него у продавници 2.
- б) Током шестог месеца није било разлике у броју продатих производа у продавници 1 и продавници 2.
- в) Током три месеца продаја производа у продавници 1 је била мања него у продавници 2.
- г) Током три месеца продаја производа у продавници 2 је била мања него у продавници 1.
- д) Током два месеца продаја производа у продавници 2 је била мања него у продавници 1.
- ђ) Ни у једној продавници није било два или више месеца када је продаја била једнака.

608. Петар има 60 kg и његов BMI је 22.

Допуни реченицу да добијеш тачан исказ:

Петар је висок _____ cm. (Заокругли мерни број на цео број центиметара.)

609. Ненад и Артур су од једне рентакар фирме у Новом Саду изнајмили ауто да би посетили Суботицу. У Нови Сад су се вратили истим путем. У одласку је возио Ненад просечном брзином $70 \frac{\text{km}}{\text{h}}$, а у повратку Артур просечном брзином $100 \frac{\text{km}}{\text{h}}$. Заокругли на цео број вредност средње брзине кретања њиховог аутомобила.

610. У једној продавници Милан купује неколико паковања макарона. Цена једног паковања је 150 динара. У другој продавници иста врста и исто паковање макарона је на попусту и кошта 100 динара. За исту суму коју је потрошио у првој продавници, купује још макарона по 100 динара у другој продавници. Средња вредност цене по паковању после обе куповине је:

- а) 100 дин,   б) 120 дин,   в) 125 дин,   г) 130 дин.

Заокружи слово испред тачног одговора

611. Грађевинска фирма „Мистрија“ је у обавези да за 100 дана заврши радове. По уговору за сваки дан кашњења договорена сума за извођење радова биће умањена за 0,25%. Радови су завршени после 120 дана, па је извођачу плаћено 4 750 евра. Колико евра је износила договорена сума?

612. У табели заокружи Т ако је исказ тачан, односно Н ако је нетачан.

Странице квадрата су умањене за 10%, а затим су те вредности увећане за 10%. Обим се при овим променама не мења.	Т	Н
Странице квадрата су умањене за 10%, а затим су добијене вредности смањене за још 10%. Обим се смањио за 20%.	Т	Н
Странице квадрата се умање за 10%, добијене увећају за 20%, и на крају добијене увећају се за 30%. Обим добијеног квадрата биће исти ако се странице прво увећају 30%, затим се тако добијене странице увећају за 20% и на крају смање за 10%.	Т	Н